

Kerstmorgen 2021 vanuit de Bergkerk te Den Haag

Voorganger: ds. Martine Nijveld

Lezingen: Jesaja 52:7-10 en Lukas 2:1-20

Overdenking

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

Lukas vertelt het kerstverhaal
als een drieluik.
Drie delen.

Op het ene luik
zie je de wereld zoals die altijd weer is:
een keizer bepaalt wat er gebeurt,
gewone mensen hebben maar te doen en te gaan.
Augustus vaardigt regels uit, een keizerlijk decreet, een dogma
(dat is het Griekse woord dat Lukas gebruikt),
er is geen ontkomen aan,
als gewoon mens heb je er geen enkele grip op,
kun je je zo onmachtig voelen.
Geen idee heeft die keizer wat zijn besluiten en wetten
met al die duizenden mensen doen.
Hoe het hun leven ontregelt,
overhoop haalt.

Op het andere luik een nieuw begin:
een ándere koning wordt geboren,
klein, kwetsbaar, voederbak,
in doeken gewikkeld, bijbel-taal voor zorg en liefde,
voor respect en eerbetoon,
de tegenstelling met Augustus op zijn troon kan niet groter.
Een vluchtelingenkind, kind in armoede geboren,
een kind voor wie geen plek is in onze wereld.
Hier klinken andere woorden, hier klinkt heel andere taal:
je hoeft niet bang te zijn, vrees niet, grote vreugde, grote blijdschap.
Voor jullie, hier, nu, voor jou.
Hier begint de bevrijding,
zingt een engelenkoor herders toe.
Kind dichtbij mensen.
God dichtbij mensen.

En als het een drieluik is, dat kerstevangelie,
dan zou ik vandaag de laatste scène, waarin de herders zich melden in de stal, als het
grote midden-luik willen zien.

Rembrandt maakte er een ets van: ....

Wat zien we?

Rechts, twee koeien...

Rembrandt tekent zijn eigen wereld,
de wereld van zijn tijd,
in deze ets.

Het kind wordt ook in zijn en in onze wereld geboren.
Het is niet van gisteren. Niet van daar en toen.

Zien we links, groot in beeld, de herders binnenkomen?

Jozef, die op de liggende kruiwagen zat,
maakt een beweging van opstaan
en een verwelkomend gebaar
met zijn handen:
welkom jullie hier bij ons,
en hij gebaart naar het kind en zijn moeder.

En er zijn meer bezoekers, u ziet ze in het midden:
een man, een vrouw, een kind.
Drie mensen in wie misschien de hele wereld binnenkomt.
Ze kijken, ze kijken hun ogen uit, alle blikken gericht op dat kind,
ze leunen voorover, om beter te kunnen zien.
Ze houden afstand, maar het is geen
afstandelijkheid, eerder ruimte, eerbied.
En zo ga je als kijker vanzelf met hen meekijken.
Waar sta jij, waar staat u?

Van alle gezichten straalt een zekere rust uit,
een lichte lach om de lippen,
vriendelijkheid.
En één van de mensen neemt zijn hoed af,
betuigt eerbied, petje af.
In ieders houding voel je iets van het besef
dat hier iets heel bijzonders gebeurt.
Aanwezig te zijn op
heilige grond.
Wie kent dit soort momenten niet?
Wanneer stond u op heilige grond, zo'n moment dat je je leven niet vergeet?

Een drieluik dus...
Aan de ene kant: de grote keizer en zijn bevelen.
Aan de andere kant: de geboorte van een ándere koning, een hemels bericht.
De herders zijn de eersten die het horen.
Over die herders is zoveel gedacht en gezegd:
dan weer wordt benadrukt dat ze niet meetelden
in de samenleving van toen, veracht, mensen aan de kant,
mensen aan de rand. Niemand die met hen rekent.
Een uitlegger van nu noemt ze veldwerkers:
en linkt ze zo aan alle veldwerkers van nu: mensen in de zorg,
politie, onderwijs, vuilnisophalers, schoonmakers.
Zij krijgen als eersten het bericht van het nieuwe begin.
Zo wordt het een politiek verhaal. Wat het ook is!
En ook worden de herders wel
nachtwakers genoemd: zij zijn het die waken in de nacht,
ze houden vol dat er verandering
kan komen, ze blijven geloven dat een andere toekomst
mogelijk is, ze demonstreren, protesteren,
ze wachten, ze bidden en werken, ze behoeden de vlam van de hoop.

Het derde deel van het verhaal,
de verzen 15 t/m 20,
is bij uitstek geschikt om op de kerstmorgen te lezen.
Want daar horen we wat de reactie is op de aarde
op het goede nieuws vanuit de hemel.
Daar horen we wat de respons is
op het lied van de engelen over eer aan God en vrede op aarde.
Daar horen we wat die hemelse liturgie
met mensen kan doen.
Er komt beweging.

De herders gaan meteen op weg. Met haast, staat er eigenlijk, met spoed.
Er is geen tijd voor uitstel. Ze gaan meteen, nu, ze staan op.
Pasen in de kerstnacht.

En ze zoeken en ze vinden
Maria en Jozef en het kind in de voederbak.
En ze vertellen aan hen en aan allen (welke allen, denk je dan als oplettende lezer)
wat hen over dit kind was gezegd: in dit kind gaat de wereld
nieuw beginnen.

Wil je wel geloven dat het groeien gaat?
Wil je wel geloven dat het klein begint?
Een kind, in doeken, zorg en aandacht, liefde en respect.

En dan zijn we terug bij de verbeelding van Rembrandt.
Verschillende mensen komen binnen,
ze schuiven aan in de stal, zoals later
al die verschillende mensen aan zullen schuiven bij de maaltijden
van dit mensenkind.
Iedereen welkom aan zijn tafel.

Centraal in de ets staat het licht.
Er lijkt een cirkel van licht te zijn, met daarin het kind en Maria,
die met lichtere lijnen zijn geëetst.
En in die lichtkring zijn ook de andere mensen opgenomen.
Inclusief, omarmd, ze horen erbij.
Welkom, begroet Jozef hen.
De handen open, zijn gezicht toegewend.
Hij ziet de gasten, de nieuwkomers, het onverwachte bezoek.
Is er een mooier gebaar dan dat?

We zien iets van de nieuwe wereld, zoals die
door het evangelie tot stand komt.

En dan gaan de herders weer terug naar het veld.
Terug naar hun werk, zou je kunnen zeggen.
Terug naar hun alledaagse bestaan.

Maar voor Lukas is dit geen
terug naar af.

Want ze gaan met licht in de ogen en met
goede woorden op de lippen.
Ze nemen het lied van de engelen mee,
én dat ogenblik van zien soms even,
waarin ze de nieuwe wereld zagen rond dat kind.

Neem het licht mee alle dagen.
Halleluja.
Amen.